

arenaidé

Antifeministerna

Sverigedemokraterna och jämställdheten

ANNA-LENA LODENIUS

ANTIFEMINISTERNA

– *Sverigedemokraterna och jämställdheten*

© Arena Idé 2018

Rapporten kan laddas ner från www.arenaide.se/rapporter

Illustration omslag: Mohamed Hassan/Pixabay

ANNA-LENA LODENIUS
Journalist och författare

Innehåll

1. Sammanfattning	6
Kvinnor är nyckeln till ett ännu större SD	7
SD växer bland kvinnor – men är störst bland män	7
Varför har kvinnor ändrat sig om SD?	7
2. Förslagen bakom antifeminismen	10
Utökat vårdnadsbidrag	10
Skrota pappamånaderna	10
Ingen kvotering	11
Sänkt gräns för aborter	12
Sambeskattning	13
Minskat jämställdhetsarbete	13
3. Förslagen bakom välfärdsbluffen	15
Rätt till heltid – utan finansiering	16
Delade turer – utan finansiering	18
Vårdpolitiken används för att stoppa invandring	19
4. Kvinnor och män inom SD	22
Männen dominerar partiet	22
SD-kvinnor	23
5. Bakgrund om antifeminism och välfärd	25
Tankarna bakom SD:s antifeminism	25
Svenska kärnfamiljer betraktas som samhällets grundval	26
En konservativ och biologiskt grundad människosyn	27
Jämställdhet – men inte i utfall	28
Den förtryckta mannen	29
Ser verkligheten som den är	29
Kvinnan måste skyddas från invandrare	30
Tankarna bakom SD:s välfärdspolitik	32
7. Slutord – ett antifeministiskt parti utan välfärdspolitik	33
Lästips: Böcker och rapporter	34

1. Sammanfattning

Sverigedemokraterna, SD, är i hög grad ett parti bestående av män och med en politik som tilltalar främst män. Att fånga fler kvinnliga väljare är högt prioriterat inom SD. Om kvinnor röstade på SD lika ofta som männen skulle SD kunna bli Sveriges största parti.^[1] Det är inte en överdrift att säga att kvinnorösterna är nyckeln till att SD ska kunna hota Socialdemokraternas position som Sveriges största parti, något som SD:s ledning naturligtvis är väl medveten om.

Redan 2008 sa SD:s dåvarande partisekreterare Björn Söder, numera tredje vice talman i riksdagen: ”Vi håller på att etablera oss som Sveriges tredje största parti bland män, men bland kvinnor är det sämre. Vi har givetvis stor potential även bland kvinnor, men min erfarenhet säger mig att vi då måste vara tydligare i sociala och etiska frågor.”^[2]

SD har fortfarande inte riktigt knäckt nöten hur partiet ska locka kvinnorna. Men de är på väg, enligt flera opinionsinstitut har andelen kvinnor med positiv uppfattning om SD ökat.

SD har valt två vägar för att locka över fler kvinnliga väljare:

Att försöka förbättra partiets rykte eftersom kvinnor generellt är mer känsliga för att göra något som väcker omgivningens ogillande. Normaliseringen av partiet ökar stödet bland kvinnor. Till viss del beror det på att de starkt antifeministiska inslagen i partiets politik, som vi granskar i denna rapport, inte uppmärksammats lika mycket som de rasistiska.

Att satsa på frågor som SD tror kan locka kvinnliga väljare, som välfärd och hälso- och sjukvård. Men om man granskar partiets förslag närmare, vilket vi gjort i denna rapport, visar de sig vara ofinansierade, o genomförbara eller motsägelsefulla.

Att invandringsfrågan lyfts allmänt, och att andra har partier har närmat sig SD, har sannolikt bidragit till att SD uppfattas som mindre kontroversiella än för bara några år sedan. Dessutom har SD nu suttit i riksdagen i snart två mandatperioder och i många kommuner betydligt längre än så. Det betyder att väljarna hunnit vänja sig. Allt detta lär sammantaget göra att fler kvinnor vågar ta steget och lägga sin röst på SD.

Den sista tiden före ett val är viktig. Det blir allt vanligare att väljare väntar med att besluta sig för hur de ska rösta tills tätt inpå valet. Kvinnor är generellt mer osäkra än män på hur de ska rösta och därför intressantare för partierna att nå under slutskedet av valrörelsen.^[3]

Slutet av valrörelsen 2018 kommer delvis handla om att fånga in de kvinnliga väljarna och här tänker SD vara med och slåss om sympatierna. De lär försöka presentera en mjukare välfärdsinriktad linje som överensstämmer dåligt med vad partiet egentligen står för.

1 Skoglund, Karolina, (2018) ”Siffrorna visar: Kvinnorna kommer att avgöra valet”, Expressen, 2018-03-08. SCB (2018) Partisynpatiuundersökningen maj 2018.

2 Jubileumsboken: 20 röster om 20 år – Sverigedemokraterna 1988–2008, Blåsippans förlag, 2008.

3 Skoglund, Karolina, (2018) ”Siffrorna visar: Kvinnorna kommer att avgöra valet”, Expressen, 2018-03-08. Enligt artikeln visste 17,1 procent av kvinnorna inte vad de skulle rösta på i riksdagsvalet 2018, medan bara 8,2 av männen var osäkra.

Kvinnor är nyckeln till ett ännu större SD

Det är möjligt att SD närmar sig taket för hur många fler manliga väljare som går att locka, i synnerhet i gruppen män med arbetarbakgrund där SD i flera år rankats mycket högt. Däremot finns en stor tillväxtpotential i gruppen kvinnliga väljare.

SD växer bland kvinnor – men är störst bland män

Om enbart män fick rösta skulle SD vara Sveriges största parti. I till exempel DN/Ipsos i maj 2018, uppgav 26 procent av männen att de skulle rösta på SD, men bara 21 procent på Socialdemokraterna. Kvinnorna har däremot alltid varit mer skeptiska, i Ipsos majmätning var det dubbelt så vanligt att en man valde SD som att en kvinna gjorde det – 13 procent av kvinnorna skulle välja SD medan 28 procent föredrog S.^[4]

Samma månad, i maj 2018, noterade flera opinionsinstitut att något håller på att hända med de kvinnliga väljarnas syn på SD. SvD/Sifo rapporterade om en ”tydlig övergång av kvinnor från S till SD” och att det den här perioden var lika många män som kvinnor som gick från S till SD. Enligt Sifo föredrog 12,4 procent av kvinnorna SD, vilket fortfarande är en betydligt lägre andel än männen men en klar ökning jämfört med tidigare. Det är stor skillnad mellan åldersgrupperna: bland kvinnor över 65 år är stödet för Socialdemokraterna fortfarande över 40 procent.^[5]

Men den största sensationen kom i SCB:s maj-undersökning. SCB mäter endast två gånger per år och genomför den mest omfattande och metodmässigt rigorösa av alla opinionsmätningar, som därför brukar tillmätas störst värde. Man mäter däremot partisympatier, inte hur någon skulle rösta om det var val. Enligt SCB i maj 2018 har SD nu stöd av 19,6 procent av de kvinnliga LO-medlemmarna mot 14,9 procent i närmast föregående mätning (november 2017).

Samtidigt hade stödet för Socialdemokraterna bland LO-kvinnorna rasat 8,7 procentenheter till 36,7 procent. (Ökningen märks enligt SCB även bland kvinnor med utländsk bakgrund. Där ökar SD till och med något snabbare än i gruppen män med utländsk bakgrund, även om betydligt färre ger stöd åt SD totalt sett i gruppen jämfört med hela befolkningen.)^[6]

Varför har kvinnor ändrat sig om SD?

Det går att se förklaringar till att kvinnor numera oftare tycks sympatisera med SD. Det är ett väl känt faktum att kvinnor generellt placerar sig något till vänster om män på den politiska skalan.^[7] Män är också generellt mer kritiska till invandring och mer benägna att känna förtroende för invandringsfientliga partier. Men skillnaderna mellan mäns och kvinnors

4 Rosén, Hans (2018) ”SD på rekordnivå – största partiet bland männen”, DN, 2018-05-23. Även SCB:s mätningar från samma månad skattade stödet för SD bland män som dubbelt så stort som bland kvinnor.

5 Kantar Sifo *Väljarbarometer maj 2018*. 29,2 procent av kvinnorna föredrar S mot 21,5 procent av männen. Skillnaderna är stora jämfört med Sifos mätning för april 2018 då S fortfarande fick 33 procent av kvinnornas sympatier jämfört med 25,1 procent av männens.

6 TT (2018) ”S rasar bland LO-väljare – SD ökar stort”, SvD, 2018-06-11. Skillnaden i stödet för S respektive SD är dock betydligt större hos kvinnorna även i SCB. 36,7 procent av kvinnliga LO-medlemmar sympatiserar med S jämfört med 28,8 procent bland manliga LO-medlemmar. I SCB-mätningen är SD näst största parti bland LO-medlemmarna, efter S. I maj 2018 sympatiserade 11,6 procent av kvinnorna med utländsk bakgrund och 12,5 procent av männen med utländsk bakgrund med SD, det noteras en ökning i båda grupperna men den var något större bland kvinnorna.

7 Dahlberg, Stefan & Kokkonen, Andrej, (2016) ”SD kunde vara störst – om kvinnorna vågat”, Expressen, 2016-01-27.

syn på invandringen har minskat på senare år, och mycket tyder på att betydligt fler kvinnor sympatiserar med SD:s politik än som väljer att lägga sin röst på partiet. Detta faktum lyftes fram redan 2016 av statsvetarna Stefan Dahlberg och Andrej Kokkonen vid Göteborgs universitet som drog sina slutsatser efter att ha analyserat olika attitydundersökningar.

Men även om kvinnor i högre grad delar SD:s åsikter idag jämfört med tidigare är det inte säkert att de tar steget till att också rösta på partiet. Dahlberg och Kokkonen hävdar att kvinnor generellt är mer rädda för att bli negativt bemötta än män, och refererar till valforskning som visar att kvinnor tenderar att bry sig mer om att bli omtyckta och ofta är känsligare för vad omgivningen tycker. Av detta kan man dra slutsatsen att om SD blir ett mer accepterat parti skulle förmodligen andelen kvinnliga röster öka.^[8] Forskarna har tyvärr inte följt upp sin studie sedan dess, men ingenting tyder på att situationen förändrats på något dramatiskt sätt. Snarare är SD ett ännu mer accepterat parti 2018 än när undersökningen gjordes för snart tre år sedan.

SD:s egna företrädare har i olika sammanhang även framhållit att den som företräder partiet riskerar att bli attackerad såväl fysiskt som psykiskt av sina politiska motståndare. Detta ses internt som ett stort problem när SD ska locka framför allt kvinnor att ställa upp på partiets listor i allmänna val. Även sådana attacker lär minska i takt med att partiet normaliseras och mycket tyder på att detta redan har skett. Antalet våldsamma motdemonstrationer mot SD tycks till exempel vara betydligt lägre i valrörelsen 2018 jämfört med tidigare val.^[9]

Insikten om att SD behöver fler kvinnliga väljare fanns redan under partiets första mandatperiod i riksdagen: ”Missnöjda män har företrätt partiet. De mjuka värdena har tyvärr fått stå tillbaka”, sa Jimmie Åkesson i en TT-intervju 2012.^[10]

Före valet 2014 pekade SD i valstrategiska dokument ut kvinnor och storstadsväljare som två grupper där partiet hade möjlighet att öka sitt stöd. SD gjorde också vissa framsteg i just dessa grupper. Personer med utländsk bakgrund är en annan grupp där SD förmodligen inte nått sin fulla potential, och här är särskilt invandrarkvinnor en grupp som pekats ut.

SD säger sig satsa på nolltolerans mot rasism och utesluter regelmässigt företrädare som sagt något förgripligt, vilket sannolikt inte minst kvinnor uppfattar som positivt. Trovärdigheten i det antirasistiska projektet har ifrågasatts, men SD har otvetydigt normaliserats sedan riksdagsinträdet 2010, vilket även märks i medierna. Numera intervjuas partiets företrädare inte bara i samband med rasistiska fadäser utan även om ganska okontroversiella utspel, vilket tidigare inte var särskilt vanligt.

En annan väg för SD för att locka kvinnor är att välja frågor som antas tilltala väljargruppen. På senare år har SD allt oftare försökt lyfta satsningar på hälso- och sjukvård, vilket kan ses som en tydlig flirt med kvinnliga väljare. Velfärd var huvudtemat för SD i valrörelsen 2014, och då lanserades även

8 Dahlberg, Stefan & Kokkonen, Andrej, (2016) ”SD kunde vara störst – om kvinnorna vågat”, Expressen, 2016-01-27.

9 Jag syftar här främst på samtal med Mattias Karlsson och Richard Jomshof som jag intervjuat vid olika tillfällen genom åren. En orsak till färre motdemonstrationer 2018 är möjligen att antalet partier som uppfattas som mer extrema än SD, främst Nordiska motståndsrörelsen men också Alternativ för Sverige, ställer upp i årets val.

10 Wallberg, Peter, (2012) ”Kvinnor ska hjälpa SD få makt”, DN, 2012-10-28.

ett barnpolitiskt program. Satsningar på att minska brottsligheten och öka tryggheten är också en fråga som lyfts fram, med tydlig adress till kvinnliga väljare. I valet 2018 görs på nytt försök att lansera SD som "sjukvårdspartiet".

2. Förslagen bakom antifeminismen

SD:s politik syftar i hög grad till att värna den klassiska kärnfamiljen och att kvinnor ska vara trogna en traditionell kvinnoroll. Hur ser då partiets konkreta förslag ut för att vrida tillbaka klockan och skapa förutsättningar för ett mindre jämställt samhälle?

SD har lagt en rad förslag som sammantagna ska stötta familjer, många av dem tämligen okontroversiella som att höja bostadsbidragen för barnfamiljer. Andra syftar till att driva samhället i en mer konservativ riktning och göra Sverige mer likt hur landet såg ut på 1950-talet. Till exempel vill man återinföra sambeskattningen, utöka vårdnadsbidraget och ta bort pappamånaderna i föräldraförsäkringen.

Utökat vårdnadsbidrag

Vårdnadsbidraget, som är en ersättning för att en förälder ska kunna stanna hemma längre med sina barn, har förekommit i olika skepnader och har utöver SD stöd främst av Allianspartierna. Den senaste versionen av bidraget försvann 2016 genom ett beslut av den sittande rödgröna regeringen. SD tycker att bidraget inte bara ska återinföras utan även höjas kraftigt till 6 000 kronor per månad.

Vårdnadsbidraget var länge framför allt en angelägenhet för privilegierade familjer där den ena föräldern hade råd att försörja den andra. De 3 000 kronor som bidraget tidigare omfattade var långtifrån tillräckligt för att familjer med lägre inkomster skulle ha råd att låta en förälder stanna hemma.

På senare år har det dock uppmärksamrats att vårdnadsbidraget börjat användas av nya grupper och att det hämmande nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden. Tidigare jämställdhetsminister Åsa Regnér (S) skrev följande i en tidningsdebatt med SD om vårdnadsbidraget 2016: "Vårdnadsbidraget innebär att skattebetalarna finansierar att kvinnor håller sig borta från arbetsmarknaden under sina mest produktiva år. Vi vet att det är kvinnor, eftersom bidraget har utvärderats. Det är kvinnor med kortast utbildning och lägst inkomst, ofta med utländsk bakgrund. Alltså de som allra mest skulle behöva egen inkomst för ett självständigt liv."^[11]

Skrota pappamånaderna

SD vill slå vakt om föräldraförsäkringen men tycker inte att samhället ska lägga sig i vem som tar ut den. Sådär skriver de på sin hemsida: "Enligt sverigedemokraternas synvinkel är det föräldrarna som är bäst lämpade att avgöra hur fördelningen mellan föräldrarna vad gäller föräldraledighet ska se ut. Vi vill att föräldrarna ska ges fullständig frihet att avgöra hur föräldraförsäkringen ska utnyttjas."

SD var också motståndare till den jämställdhetsbonus som fanns från 2008 till 2017, och som syftade till att premiera familjer som hade ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen.^[12]

Sverige har en av världens mest generösa föräldraförsäkringar och på

11 Regnér, Åsa, (2016) "Slutreplik: Sverigedemokraterna vill resa tillbaka i tiden", Expressen Debatt, 2016-07-22.

12 "Riksdagen Motion Jämställdhetsbonusen" 2015/16:2000 Linus Bylund m. fl. (SD).

senare år finns det en uttalad önskan från politiska partier, fackliga organisationer och andra att ledigheten ska delas mer jämlikt mellan föräldrarna. En mer jämställd föräldraförsäkring är en av de enskilt viktigaste frågorna för att öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Det handlar dessutom om att öka barnens och pappornas möjligheter till en nära relation.

1995 infördes en första pappamånad, som följdes av en andra, och 2015 röstade riksdagen igenom en tredje månad som är reserverad för vardera föräldern och inte kan överlätas. När den första pappamånaden infördes ökade andelen pappor som tog ut föräldrapenning under barnets första två år från knappt hälften till mer än tre fjärdedelar. Det var framför allt i grupperna där papporna inte alls hade tagit ut någon föräldraledighet som skillnaden märktes.

När den andra månaden infördes var det framför allt pappor som tidigare utnyttjat systemet som ökade sin andel och mycket tyder på att effekten av den tredje månaden blir densamma. Men att pappors andel av föräldraledigheten totalt ökat stadigt under en lång följd av år anses ändå viktigt och normbrytande, trots att det fortfarande finns en kraftig obalans där kvinnorna tar ut betydligt mer av föräldraledigheten.^[13]

Ingen kvotering

SD är motståndare till alla former av kvotering för att lyfta till exempel kvinnor i mansdominerade branscher. ”Oavsett vad man kallar det så handlar det om diskriminering och om att sätta andra saker än kompetens i främsta ledet”, skriver partiet i sitt politiska program.

I början av 2017 röstade SD i riksdagen nej till att en lag som skulle tvinga företag att göra sina bolagsstyrelser mer jämställda.^[14] I samband med att det blev klart att SD inte tänkte stödja regeringens lagförslag uttalade sig Oscar Sjöstedt, ekonomisk-politisk talesperson: ”Det är en grov kränkning av den privata äganderätten. Det är socialism och därmed fult. /.../Det är möjligt att något behöver göras för att få in fler kvinnor, men principen om den privata äganderätten är överordnad. Det är ägaren som har makten och friheten att tillsätta en styrelse i sitt bolag, inte sådana som jag.”^[15]

Ofta uppvisar SD:s företrädare en häpnadsväckande aningslöshet kring snedfördelningen mellan kvinnor och män i olika beslutande organ. SD-kvinnors ordförande Carina Ståhl Herrstedt fick en gång frågan om man inte kan betrakta den manliga överrepresentationen i företagsledningar och valberedningar som en form av manlig kvotering. Hon svarade då: ”Jag skulle inte vilja påstå att det pågår en kvotering. Utan det har ju snarast bara blivit som det har blivit.”^[16]

Ett annat exempel är partiets jämställdhetspolitiska talesperson Paula Bielers uttalande i en riksdagsdebatt om jämställdhet och diskriminering i mars 2015: ”Jag har ofta sagt och brukar ofta poängtera att det för mig

13 Duvander, Ann-Zofie (2017), ”Så kan jämställdheten påverkas av den tredje pappamånaden”, Socio(b)log – Socioblog.su.se, 2017-06-01.”

14 SD Pressmeddelande, (2017) Sverigedemokraterna sätter stopp för införandet av lagen om kvotering av bolagsstyrelser”, 2017-01-18.

15 TT, (2016) ”Kvotering: SD säger nej”, GP, 2016-09-09.

16 Söderström, Jan: ”SD: Kvinnor behöver inte makt”, Aktuellt i politiken, 2012-12-17.

som kvinna finns två angreppspunkter och två anklagelser som är de mest förolämpande jag vet. Den ena är att jag har tagit sängvägen till mina positioner, vilket tyvärr alldeles för många kvinnor i offentligheten får höra. Den andra är att jag skulle vara inkvoterad, alltså att jag endast är där jag är på grund av att jag är kvinna och inte på grund av att jag är kompetent.”^[17]

Sänkt gräns för aborter

SD har den mest negativa inställningen till aborter av alla svenska partier. Man har lagt förslag om att kraftigt sänka gränsen för abort från 18:e till 12:e veckan och att införa en nationell handlingsplan för att minska aborttalen.

Paula Bieler har sagt att svenska kvinnor använder abort som ett preventivmedel: ”I Sverige har vi en diskussion kring abort där abort jämföras med preventivmedel. Jag har hört par prata om att de kör på säkra perioder för man kan ju alltid göra abort. Det är en standardlösning. Man slarvar och reflekterar heller inte om man kanske vill behålla barnet. Det handlar om en syn på foster som behöver diskuteras mer.”^[18]

Hon har också hävdat att vecka tolv är en tidsgräns då ”moder och foster är tätare sammanbundna” och då ”en abort är ett större ingrepp med ökad risk för komplikationer”.^[19] Men det finns inga vetenskapliga skäl för att gränsen ska sänkas, tvärtom anses det att foster kan räddas först från vecka 22. Allt fler aborter utförs tidigt redan idag, tonårsaborterna har gått ner kraftigt, och i det fall där någon vill genomföra en abort senare finns nästan alltid starka skäl, psykologiska eller medicinska, de senare kan handla om att moderns eller barnets liv står på spel.

Frågan om aborter är inte okomplicerad, att det rör sig om ett liv, om än ofullgånget, är svårt att bortse från. Men konsekvenserna av att införa hårda regler i andra länder avskräcker. Sverige var ett pionjärland när vi fick en abortlag 1974, och aborter är fortfarande förbjudna i många länder. Den kvinna som anser sig behöva utföra en abort måste få göra det på ett säkert sätt och utan allvarliga hälsorisker, det är andra partier överens om. Det finns heller inga belägg för att hårdare regler leder till färre aborter, däremot innebär det att fler riskerar liv och hälsa.

Emellanåt märks det att SD, precis som antiabortorganisationer som Människovärde, betraktar det ofödda barnet som en självständig individ med egna rättigheter. Jimmie Åkessons partner Louise Erixon skrev 2015 en motion till SD:s landsdagar i Lund, där hon föreslog att det behövs lagar för att kunna tvångsomhänderta gravida kvinnor som missbrukar tobak, alkohol eller narkotika. Staten skulle alltså ges möjlighet att ingripa för att försvara ett ofött barn mot sin egen mor om hon t. ex. snusar. Motionen avslogs dock av mötet.^[20] I det barnpolitiska programmet från 2015 finns även skrivningar om att ett foster efter vecka 22 av graviditeten ska ges individuella rättigheter, och om någon begår våld mot modern som påverkar barnet ska det ges samma straffvärde i en domstol som om barnet redan var fött.^[21]

17 Riksdagsprotokoll 2014/15:67, 2015-04-05.

18 Mark, Nathalie (2017) Bieler, Paula, (SD): ”Svenska kvinnor ser abort som preventivmedel”, baaam.se, 2017-05-30.

19 Bieler, Paula (2018), ”Välfärden ska gå till våra medborgare först”, AB, 2018-04-24.

20 ”SD Landsdagar 2015 motion nr 47597”, Louise Erixon.

21 SD (2015) *Barnslig politik – Sverigedemokratisk politik för världens bästa barndom, politiskt program*.

Sambeskattning

Sambeskattning, som försvann 1971, innebar att inkomsterna mellan ”äkta makar” slogs ihop vilket kunde leda till skattemässiga fördelar, men också till att mannen i de flesta fall blev familjeförsörjare och kvinnan stannade hemma. Efter att särbeskattning införts ökade kvinnors deltagande snabbt på arbetsmarknaden, vilket gett svenska kvinnor ett närmast unikt ekonomiskt oberoende och en betydligt bättre pension än de annars hade haft.

Hösten 2011 presenterades en riksdagsmotion om frivillig sambeskattning som lades fram av SD-riksdagsmännen Sven-Olof Sällström, David Lång och Erik Almqvist (som senare lämnade partiet efter den så kallade ”järnrörsskandalen”). I motionen hänvisas till att Tyskland haft frivillig sambeskattning sedan 1958. Det görs klart att syftet med förslaget är att slå vakt om den traditionella familjen och att det endast är till för ”äkta makar”: ”Det tyska systemet är fördelaktigt och för oss som värnar kärnfamiljen och äktenskapet är det ett bra system, samtidigt som det är ett steg för ett mer rättvist skattesystem.”^[22]

Trots detta är motionsskrivarna medvetna om att systemet skapar orättvisor för den ekonomiskt svagare parten, oftast kvinnan, som bland annat får sämre pension. Pensionsinbetalningarna ska därför fördelas lika mellan parterna, föreslår man. I förslaget nämns ingenting om andra familjeformer och inte heller att konstellationerna mellan individer kan förändras över tid efter till exempel skilsmässor, dödsfall och annat som påverkar ekonomin. Den som varit hemma länge med barn och skiljer sig riskerar också att komma ut i arbetslivet med en väsentligt lägre lön. SD-motionen avsågs av såväl skatteutskottet som riksdagens kammare.

Minskat jämställdhetsarbete

Att vara jämställdhetsansvarig i SD, som Paula Bieler, är knappast något tungt arbete eftersom det är en ickefråga i partiet, vilket man inte hymlar om: ”Eftersom vi har inställningen att man ska bedömas för den man är, då är det svårt att hitta jämställdhetspolitik. Vi har inga särskilda satsningar med extrastöd eller inkvotering”, sa hon i en intervju i Expressen 2017.^[23]

Men faktum är att SD också ägnar en hel del möda åt att motverka jämställdhetsarbete som bedrivs av andra. Därtill hånas och förlöjligas satsningar med feministisk inriktning eller med inslag av genuspedagogik som syftar till att synliggöra och motverka orättvisor baserade på könstillhörighet.

Jämställdhetssatsningar, oavsett hur de benämns och beskrivs, är för SD alltid ett angrepp på den naturliga ordningen där könen är predestinerade att vara olika och samhället inte ska försöka motverka orättvisor. SD-företrädare hävdar ofta att experterna är avskilda från folket, som påstås ha en naturlig syn på könsroller, vilket anknyter till partiets generella retorik om att stå för en realism som kontrasterar mot andras idealistiska och världsfrånvända synsätt. Sådär skrev tre kvin-

22 ”Riksdagsmotion 2011/12:Sk411 Frivillig sambeskattning”, Sven-Olof Sällström m.fl. (SD)

23 Jakobsson, Hanna, (2017) SD-toppen om nazisterna: ”Hatar mig extremt mycket”, Expressen, 2017-11-19.

nor i SD-kvinnors ledning i ett debattinlägg i november 2013: "Begreppet 'könsmaktsordning' fungerar säkert bra på universitetet – men vi i Sverigedemokraterna inriktar oss istället på att lösa verklighetens problem."^[24]

Till saken hör att "verklighetens problem" för många kvinnor är just strukturer som gör att de får sämre lön och arbetstid samt missgynnas på olika sätt. Alltså precis det som forskning och jämställdhetsarbete syftar till att belysa och åtgärda.

Genuspedagogik beskrivs av SD som "övergrepp mot barns identitet", verklighetsfrämmande och djupt ovetenskapligt. De institutioner inom universitetsvärlden som forskar om genus möter kritik även från andra håll, men helt uppenbart är inte SD intresserade av en nyanserad debatt där frågorna kan belysas ur olika perspektiv.

Riksdagsledamoten Kent Ekeröth har på sin blogg skrivit om det han kallar "genusgalenskapen", och kallat dem som studerar sådana teorier eller använder dem i sitt jämställdhetsarbete för "genushysteriker". Dessa, anser Ekeröth, är "allehanda feminister och ekokaffevänstern som ständigt går i taket om det visar sig att män i någon form ligger någon procent före kvinnor". Ekeröth har även använt ord som "tokfeminister" och "feministgalningar".^[25]

Jämställdhetsarbetet har "gått över styr", hävdar Therese Borg, som tidigare satt i SD:s partistyreelse och SD-kvinnor: "Det vi menar är att man kommit att sträva efter likriktning istället för acceptans för olikheter. Det sker ett skuldbeläggande av de som uppför sig 'typiskt' manligt eller kvinnligt, det ges hela tiden signaler om att man måste uppföra sig omanligt och okvinnligt för att vara accepterad."^[26]

Formuleringar som dessa och många andra liknande blottlägger ett närmast rabiat hat mot allt jämställdhetsarbete och mot dem som ligger bakom sådana satsningar.

24 Herrstedt, Carina, Wigh, Hanna & Kronlid, Julia, (2013), "Ohederligt, genusvetare – SD jobbar för jämställdhet", SVT Opinion, 2013-11-13.

25 Dahlman, Carolin (2013), "SD:s dunkla kvinnoosyn borde avskräcka även män", Dalarnas Tidning, 2013-08-11.

26 Nelson, Sandra (2011) "Lika värda, men ...", Nöjesguiden, 2011-11-03.

3. Förslagen bakom välfärdsbluffen

Välfärdsfrågorna är intimt förknippade med kampen för jämställdhet. Den kvinnodominerade offentliga sektorn kännetecknas av låga löner, många jobbar ofrivilligt deltid och trycket på dem som arbetar framför allt inom vård- och omsorg har ökat kraftigt. Men en fungerande välfärd är också en förutsättning för att kvinnor ska kunna lämna över delar av ansvaret för barn och äldre anhöriga och delta fullt ut i yrkeslivet.

SD är som många liknande partier visserligen för en god välfärd och höga skatteuttag (även om SD tycker att skattetrycket ska vara lägre än det är idag). Men partiet vill att välfärden ska begränsas för vissa grupper, framför allt nyanlända och papperslösa. Detta brukar emellanåt beskrivas som välfärdschauvinism. SD vill till exempel att papperslösa inte ska ha rätt till sjukvård och ställer svenskföddas rätt till vård och omsorg mot nyanländas.^[27]

SD försöker allt oftare framställa sig som partiet för välfärd och bättre sjukvård, vilket märks i allt fler förslag på dessa områden i partiets valplattformar, budgetmotioner och andra politiska dokument. Men det är uppenbart att välfärdsfrågan inte alltid prioriteras när den ställs mot andra delar av partiets program.

SD:s förslag motverkar dessutom delvis varandra. Vill man se vad SD har för inflytande är det lika viktigt att studera hur SD-ledamöterna röstar i riksdagen som att läsa partiets egna förslag. I valet mellan jämställdhet och att värna kärnfamiljen väljer SD alltid att satsa på familjen. I valet mellan en stark välfärd och offentlig sektor och starka företag väljer SD ofta att stödja näringslivets intressen. På område efter område finns prioriteringar som går stick i stäv med vad partiet säger sig stå för.

Det låter förstås bra att SD i sin valplattform 2018 förutom rätt till heltid och färre delade turer talar om att höja vårddyrkets status, kompetenslyft med bibehållen lön, fler undersköterskor och mer administrativ personal. Problemet är att de inte menar något med förslagen och inte heller kan visa hur de ska finansieras. Det är lätt att säga ”mer av allt åt alla” så länge man inte avkrävs svar på frågan om hur det ska gå till.

På samma sätt lånar SD ofta formuleringar från andra partier, och inte sällan går de då emot hur partiet tidigare har agerat. När SD sommaren 2015 lagt fram sitt barnpolitiska program och sa sig stå för ”världens bästa barndom”, hade de just röstat ner en rad åtgärder från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet för att minska barnfattigdomen, utvidga rätten till barnomsorg på obekvämtid och förstärka trygghetssystemen. När de rödgröna ville att FN:s barnkonvention skrevs in i lagen^[28] gjorde SD tillsammans med Allianspartierna tummen ner. SD vill inte heller ge ersättning till personer som utsätts för övergrepp och försummelse i samhällsvården för barn och unga.

SD och Alliansregeringen röstade även emot de rödgröna partierna angående en mer jämställd arbetsskadeförsäkring (idag omfattas inte kvinnors arbetsskador i samma utsträckning som männens).^[29] Därtill stoppade

27 Åkesson, Jimmie & Ramhorn, Per (2016), ”SD: ompröva fri vård för papperslösa”, SvD, 2016-02-22.

28 Riksdagen fattade beslut om detta i mars 2018.

29 Westling, Nils (2014), ”Stödpartiet – en analys av hur Sverigedemokraterna röstat i riksdagen”, Tiden rapport, 2014:1.

SD med en utslagsröst ett rödgrönt förslag om att det ska vara en nationell rättighet för utsatta kvinnor att söka sig till kvinnojourer. Tillsammans med Alliansen stoppade de även en kommission för jämlik hälsa, åtgärder för att minska den så kallade hälsoklyftan och en utredning om en ny socialtjänstlag (den gamla är 30 år).^[30] Exempler kunde mångfaldigas.

Att genomföra reformer handlar ytterst om att hitta finansiering. För att bedöma SD:s trovärdighet på välfärdsområdet måste inte bara de direkta förslagen analyseras, utan även vad partiet gör för att stärka den offentliga sektorns ekonomiska underlag. Om SD menar allvar med ”fler händer i vården”, en mer generös vårdgaranti och mycket annat som utlovats, måste partiet på ett trovärdigt sätt visa hur finansieringen ska lösas i de kommuner och landsting som administrerar arbetsplatser inom vård och omsorg.

Ofta lovar SD stora satsningar, men vid närmare granskning visar det sig att de också har tagit bort andra pengar till kommunerna, vilket skulle ge dessa betydligt mindre resurser än de siffror som nämns i SD:s utspel. Finansieringen ska enligt SD komma ur en högst osäker inkomstkälla: färre invandrare och mindre pengar till integration och liknande åtgärder för att överbrygga klyftor i samhället och skapa förutsättningar för att slussa ut människor i arbetslivet. Bristande integration är dock också en kostnad för kommunerna.

Rätt till heltid – utan finansiering

Frågan om rätt till heltid är relativt ny i SD, men knappast på andra partiers agenda. Redan 2001 tog Socialdemokraterna ett beslut på sin kongress att arbeta för heltid som norm. 2012 utlovades att alla S-styrda kommuner skulle ha infört rätt till heltid senast 2014, men i slutet av 2012 förekom det bara i var åttonde kommun och bara ett drygt tiotal kommuner har tillkommit sedan dess (andelen var bara marginellt högre för de S-ledda kommunerna).^[31] Något bättre ser det ut i landstingen, en genomgång från SKL 2016 visade att heltid var norm i 14 landsting, vilket var en fördubbling sedan 2012.^[32]

Att utvecklingen går så långsamt beror delvis på att partierna i det längsta hoppats att frågan skulle lösas avtalsvägen av arbetsmarknadens parter, alltså fack och arbetsgivare, och att man därför undvikit lagstiftning. Även finansieringen har varit en knäckfråga. Förmodligen finns även en rad andra förklaringar, och självklart finns det en frustration hos många ofrivilligt deltidsarbetslösa som kan fångas upp av ett parti som SD.^[33]

I början av juli 2013 skrev Jimmie Åkesson ett debattinlägg i Aftonbladet där han framhöll SD som i princip de enda som tycker att frågan om heltid är viktig och därtill att partiet lyfte den av jämställdhetspolitiska skäl. I texten lyfter Åkesson på känt maner fram SD som realisterna, till skillnad från naiva teoretiker i andra partier som han anser inte förstår vad som behöver göras.

”När andra fokuserar på vilket kön ledamöter i bolagsstyrelser har vill

30 Westling, Nils (2014), ”Stödpartiet – en analys av hur Sverigedemokraterna röstat i riksdagen”, Tiden rapport, 2014:1.

31 275 av 290 kommuner besvarade enkäten. Benigh, Love (2012) ”Rätt till heltid i bara var åttonde kommun”, SVT Nyheter, 2012-12-28.

32 Hennel, Lena (2016), ”Fler har rätt till heltid”, Arbetet, 2016-01-21.

33 Liukkonen, Paula (2015), ”Sluta försköna - rätt till heltid är dyrt”, Dagens Samhälle, 2015-06-12.

jag i stället rikta fokus mot ett av de största jämställdhetsproblemen i det svenska samhället. Rätten till heltid. En tredjedel av kvinnorna arbetar idag deltid. Bland männen handlar det endast om en tiondel.”^[34]

SD har helt uppenbart läst i synnerhet Socialdemokraternas förslag kring rätten till heltid, 2012 hänvisade SD till och med till samma statistik som används av Socialdemokraterna och som de i sin tur hämtat från Kommunal. Tidigare krävde dock SD lagstiftning, uppenbarligen på grund av en bristande förståelse för den svenska modellen, d.v.s. att frågor som rör arbetslivet ofta hänvisas till arbetsmarknadens parter. Inför riksdagsåret 2015/16 och 2016/17 lade SD-riksdagsmannen Roger Hedlund likalydande motioner där han krävde rätt till heltid i första hand via kollektivavtal, i andra hand via lagstiftning. Riksdagen avslog motionerna med att frågan redan höll på att utredas, och att det dessutom fanns politisk enighet om att den skulle hänvisats till arbetsmarknadens parter.^[35]

Frågan om rätt till heltid lanserades för SD:s del 2013, med en ”miljardsatsning” för att komma till rätta med en rad välkända problem inom framför allt offentlig sektor. Här nämndes även bland annat de delade turerna. Lösningen, enligt SD, var att införa riktade stimulansbidrag till kommuner och landsting. SD hade, med hjälp av Riksdagens utredningstjänst, räknat ut att det kostar närmare 5,9 miljarder per år under den kommande mandatperioden att klara av att ge alla som vill rätt till heltid, vilket är den summa som nämns i SD:s valmanifest 2014.

SD talade om att skapa omkring 25 000 nya helårsarbetskrafter inom vården, skolan och omsorgen. Med ett viktigt förbehåll: Att ekonomin medgav det. Jimmie Åkesson deklarerade helt öppet att förslaget lades fram ”som ett led i arbetet att i ökad utsträckning visa att Sverigedemokraterna har en politik som även riktar sig till kvinnor”.^[36]

Den som granskade SD:s budgetar fann dock snart att SD gav med den ena handen och tog med den andra. SD röstade nämligen samtidigt för kraftiga sänkningar av de statsbidrag som delas ut till kommuner och landsting/regioner för att jämna ut skillnaderna mellan de som har hög skattekraft och mindre behov, och de med låg skattekraft och stora behov. De mest utsatta kommunerna skulle i själva verket få *mindre* att röra sig med. Totalt rörde det sig om cirka 53 miljarder som lyfts ur kommunernas budget.

Det är uppenbart att SD valt frågan om rätt till heltid av strategiska skäl: många väljare tycker att den är viktig. Men i den traditionella kärnfamiljen är kvinnan mer bunden till hemmet och därmed tycker SD att rätten till att jobba *deltid* är minst lika viktig. 2013 presenterade SD ett inriktningsprogram för arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor där rätten till heltid nämns, men där det också står: ”Viktigt att komma ihåg att alla inte vill jobba heltid.” SD säger sig vilja verka för att de anställda i offentlig sektor ska få gå ner till 50 procents deltid, så att de föräldrar som så önskar ska kunna spendera mer tid med barnen.

Rätt till heltid och rätt till deltid lyfts i samma mening i valplattformen

34 Åkesson, Jimmie: ”Ge alla kvinnor rätt till heltid Jimmie Åkesson (SD): Villkoren i välfärden en valfråga”, AB, 2013-07-01.

35 Riksdagen, motion 2015/16:2055 och 2016/17:2373: Rätt till heltid”, av Roger Hedlund, SD.

36 SD-kvinnor (2014), ”Vi vägrar acceptera en offerroll”, SD-kuriren, 2014-02-27. Åkesson, Jimmie (2013), ”Ge alla kvinnor rätt till heltid”, Aftonbladet, 2013-06-30. SD Pressmeddelande: ”SD presenterar miljardsatsning för att stärka möjligheten till heltid inom offentlig sektor”, 2013-07-01.

för 2018.^[37] SD anser fortfarande att rätten att få gå ner till deltid ska utvidgas från 75 till 50 procent, men har nu preciserat att detta ska gälla under barnets första åtta år. Att kräva rätt till heltid och rätt till deltid är inte nödvändigtvis en motsättning, men frågan kompliceras aldrig mer än så av SD. Till exempel väljer kvinnor ofta deltid för att deras familjesituation och bristande jämställdhet kräver det, något som SD av ideologiska skäl inte har intresse av att lyfta.

I partiets budgetmotion för 2018 har frågan om arbetstid förvandlats till något som enbart har med personliga preferenser att göra: ”Varje vårdanställd och familj har unika förutsättningar. Problemet är att många tvingas anpassa sina arbetstider efter sin arbetsgivares behov. Många arbetar ofrivilligt heltid. Många arbetar ofrivilligt deltid. /.../ Sverigedemokraterna vill generellt ge anställda inom offentlig sektor större inflytande över sina arbetstider, vilket kan gälla rätt till heltid eller deltid. Detta kan i sin tur vara avhängigt personliga önskemål och livssituationer.”^[38]

Jimmie Åkesson har sagt att rätt till heltid inte skulle medföra några nämnvärda kostnader: ”De kortsiktiga insatserna att bättre koordinera och rätt till heltid, det är inga stora kostnader och på sikt är en fråga om rätt till heltid ett nollsummespel och någonting som till och med blir billigare.”^[39]

Ändå vill SD lägga 2,1 miljarder första året och 4,4 miljarder årligen de följande åren i sin senaste budgetmotion, ännu ett exempel på SD:s inkonsekventa agerande i jämställdhetspolitiska frågor.

Delade turer – utan finansiering

Delade turer, det vill säga att ha ett oavlönat avbrott på någon eller några timmar under ett arbetspass, är vanligt i vårdsektorn, men förekommer även bland exempelvis buss-, taxi- och lokförare. År 2014 beräknades cirka 150 000 personer ofrivilligt arbeta på delade turer, och antalet tycks ligga någorlunda still.^[40] Frågan om delade turer nämndes i Jimmie Åkessons sommartal i Almedalen 2013: ”Det handlar om att komma åt problematiken med delade turer, som trasar sönder vardagen för många av våra samhällsbärare. De delade turerna är ett ofog – och resultatet av underfinansiering och alltför låga ambitioner inom vården och omsorgen.”

Precis som rätten till heltid, är delade turer en fråga som sysselsatt fler partier än SD genom åren. Såväl Vänsterpartiet som Miljöpartiet har velat tillsätta utredningar om hur delade turer ska kunna begränsas eller stoppas. Men detta har inte fått gehör hos Allianspartierna och Socialdemokraterna, som anser att frågan inte kräver lagstiftning utan precis som rätten till heltid ska lösas av arbetsmarknadens parter.^[41]

Enligt SD är rätten att slippa delade turer framför allt en fråga för offentlig sektor, inte för den privata. I budgetmotionen hösten 2015 står det: ”Statliga ingrepp i den konkurrensutsatta privata sektorn bör göras med försiktighet, men när det gäller den offentliga sektorn är det politiska ansvaret stort och personalens fysiska och psykiska hälsa borde i högre utsträckning

37 I valplattformen för 2018 står det: ”Förbättra arbetsmiljön och höja vårdyrkets status genom kompetenslyft, yrkeslegitimation för undersköterskor, anställning av vårdservicepersonal och andra som kan avlasta vårdgivande personal samt utöka möjligheten till heltid respektive rätten till deltid för vårdpersonal.”

38 ”Riksdagen: Budgetpropositionen för 2018, Motion 2017/18:2487” av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD).

39 Weckström, Johannes (2018), ”SD tar sikte på vården inför valet”, 2018-02-15.

40 Runblom, Karin (2014) Bred politisk kritik mot delade turer, Sveriges Radio, 2014-03-10.

41 Runblom, Karin (2014), ”Bred politisk kritik mot delade turer”, Sveriges Radio, 2014-03-10.

prioriteras. /.../ Det är uppenbart att kommunerna och landstingen inte förmår att lösa det här problemet på egen hand och att staten därför måste gå in med styrmedel och resurser.”

2013 kom Kommunal och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, överens om att skriva in i avtalet att fack och arbetsgivare på det lokala planet ska arbeta mot delade turer. Men 2014 hade bara 16 procent av kommunerna inlett ett arbete mot delade turer, enligt en undersökning i Kommunalarbetaren.^[42] Bara i några få kommuner förekom ett lokalt avtal, men inte heller i dessa kommuner har det alltid hänt särskilt mycket efter att avtalet skrevs. I en tredjedel av kommunerna hade ingenting hänt i frågan överhuvudtaget.^[43]

Även i den här frågan finns förstås en rättmätig frustration hos många. Det finns dessutom en risk att rätt till heltid leder till fler som får delade turer, detta hade skett i 16 av de kommuner som fattat beslut om heltidsnorm i början av 2016 enligt SKL.^[44] Men chansen att få till stånd en förändring lär knappast öka med en röst på SD. Partiet har inte ens tilldelat några öronmärkta pengar i budgetförslagen för att åtgärda problemen, och det har varit märkbart tyst från SD:s representanter.

Vårdpolitiken används för att stoppa invandring

I SD:s propaganda ställs alltid invandring mot mjuka värden, numera ofta mot vård och omsorg. På Facebook och i sociala medier läggs bilder ut där Jimmie Åkesson deklarerar: ”Det är inte rimligt att ensamstående kvinnor ska försörja förmögna män från Syrien.” Ett annat budskap som sprids är: ”SD väljer vård före invandring – rösta för en ansvarsfull invandring och en återupprättad välfärd.”

Asylinvandringen ska i princip stoppas, ett återvandringsprogram ska få de som redan kommit att återvända. I partiets budgetmotion för 2018 lyfts migrationen och åtgärder för att underlätta nyanländas etablering som de två största områdena där man vill göra besparingar. Reformering av arbetsförmedlingen och höjd krogmoms är andra förslag för att minska statens kostnader.^[45]

Det stora antalet flyktingar som började anlända 2015 har förstås drabbat Sverige, likväl som andra länder, ekonomiskt. Men invandring generellt och sett över tid är inte bara en kostnad, tvärtom behöver många branscher ett tillskott av arbetskraft och det gäller inte minst den offentliga sektorn. Välfärdssamhället vilar på alla de som arbetar med välfärdstjänster och många av dessa är invandrare. Det gäller i synnerhet kvinnodominerade sektorer som vård och omsorg. SD:s hårdnackade flyktingmotstånd slår mot möjligheterna att bemanna arbetsplatser och ge vård och service. Att se allt som har att göra med invandring i en eller annan form som en minuspost är knappast seriöst.

SD befinner sig fortfarande i en situation då partiet sällan avkrävs ett ansvar för den politik de lägger fram. Det gör det betydligt enklare för partiet,

42 Gustafsson Hedenström, Mats (2014), ”Lite gjort för att få bort delade turer”, Kommunalarbetaren, 2014-03-10.

43 Gustafsson Hedenström, Mats (2014), ”Lite gjort för att få bort delade turer”, Kommunalarbetaren, 2014-03-10.

44 Hennel, Lena (2016), ”Fler har rätt till heltid”, Arbetet, 2016-01-21.

45 SD Höstbudget 2018.

men också svårare för väljarna, att se vad SD:s politik egentligen innebär i praktiken.

Men SD hävdar att partiet har ett helt eget förhållningssätt till ekonomi som gör att inte heller budgetarbetet är jämförbart med det som finns hos andra partier. Detta beskrivs med en formulering som ofta återkommit i partiets budgetmotioner: "Sverigedemokraterna står fria från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor."^[46]

SD anser sig ha beräknat att det går att spara stora pengar på minskad invandring och 2015 utgick partiet från att en utlandsfödd person har 1,5 gånger högre välfärdsbehov än en svenskfödd. Enligt SD:s beräkningar skulle en minskad invandring därför generera närmare 40 miljarder bara för år 2018.

Detta är dock ett alltför statiskt sätt att fånga in en komplicerad verklighet, menade ekonomer.^[47] Utlandsfödda är visserligen överrepresenterade i vissa delar av välfärdssystemet, till exempel vuxenutbildning och ekonomiskt bistånd (det som tidigare kallades socialbidrag). Men de är också underrepresenterade på andra områden, delvis beroende på att ålderssammansättning i gruppen nyanlända skiljer sig från hela befolkningen. Det finns en övervikt för ensamstående vuxna, framför allt män, men betydligt färre barn och äldre som generellt är dyrast för statskassan. Avgörande för vad invandringen kostar är främst hur integrationen fungerar och hur snabbt nyanlända får jobb.^[48]

Att invandrare är bidragsberoende är ett vanligt påstående från SD. Som en jämförelse kan nämnas att SD:s egna representanter belastar välfärdsstaten oftare än de som representerar andra partier. Var femte folkvald sverigedemokrat hade försörjningsstöd 2014 och levde på sjukpension.^[49] Det kan också påpekas att Jimmie Åkesson själv hade dubbla ersättningar under den tid han var sjukskriven för utbrändhet 2014. Han fick partiledararvode från partiet på nästan 40 000 kronor i månaden och en månadsersättning i sjukpenningtillägg på 31 500 från riksdagen. Därutöver begärde Åkesson full sjukpenning från Försäkringskassan.^[50]

LO-ekonomernas analys av SD:s budgetförslag från hösten 2016 visade att kommunerna skulle ha 26 miljarder kronor mindre än med den sittande regeringen nästföljande år. Framräknat till år 2020 skulle skillnaden jämfört med den rödgröna regeringens förslag uppgå till hela 48 miljarder. Dessutom, påpekade LO, vill SD sänka skatten med 46 000 kronor om året för den som har 100 000 kronor i månadslön. Skattesänkningarna skulle bekostas med stora nedskärningar i just de kommuner som SD sa sig vilja stötta.^[51]

Hösten 2017 lade SD en budgetmotion med stora skattesänkningar. Bland förslagen märktes ett nytt jobbskatteavdrag, men också sänkt skatt för pensionärer. Genom att dra bort pengar för integration från kommunerna flyttades kostnader från staten till lokal nivå. Totalt ville SD skära ner

46 Se till exempel Sverigedemokraternas förslag till höstbudget 2017, men exakt samma ordalydelse återkommer i budgetarna även från tidigare år.

47 Det gjordes en rad försök hösten 2015 att räkna ut exakt hur SD:s budgetförslag påverkar kommunerna, och beräkningarna skiljer sig delvis åt, men den sammantagna bilden var ändå att kommunerna skulle drabbas hårt ekonomiskt: Ljungdell, Anna (2015), "Massiva besparingar på välfärden i SD:s budget", Dagens Samhälle, 2015-09-08. SVT Livekollen (2015), "Livekollen granskar debatten om 'välfärds kollapsen'", SVT Nyheter, 2015-10-12. Baas, David (2015), "SD vill spara mer på flyktingar mitt i krisen", Expressen, 2015-09-09. SD:s kommentarer på kritiken framgår bland annat av: Sjöstedt, Oscar (2015), Oscar Sjöstedt: "SD sparar inte på välfärden", Dagens Samhälle, 2015-09-08. Tidigare pressmeddelande från SD: SD presenterar miljardsatsning för att stärka möjligheten till heltid inom, offentlig satsning, 2013-07-01.

48 Jansson, Li (2013), "Amatörmässiga kalkyler från SD", Expressen, 2013-10-02.

49 Buskas, Eva & Kärrman, Jens (2014), "Får bidrag för miljoner – var femte folkvald sverigedemokrat är sjukpensionär", Aftonbladet, 2014-07-01.

50 Ekström, Johanna (2014), "Dubbla ersättningar för sjukskriven Åkesson", SvD, 2014-11-21.

51 Martos Nilsson, Märten (2017), "LO sågar SD:s ekonomiska politik", Arbetet, 2017-06-13.

48 miljarder, varav 21 på migrationsområdet. Men 23 miljarder av nerskärningarna bestod av tidigare bidrag till kommunerna som SD tog bort.^[52]

”Alla vinner”, sa Oscar Sjöstedt, ekonomisk-politisk talesperson, vid presskonferensen. Det är en i kraftig överdrift, bland vinnarna finns förstås knappast nyanlända men inte heller de flesta kvinnor.^[53]

Den senaste skuggbudgeten som lades fram våren 2018 innebär ingen kraftig omsvängning. Det mest påtagliga är att SD fortfarande anser att det statliga utjämningsstödet till kommunerna ska försvinna, liksom stödet som kommunerna får från staten för att klara flyktingsituationen.

52 Rossetti, Daniel (2017), ”SD och Alliansen föreslår enorma nerskärningar”, ETC, 2017-10-06. Texten ger den rödgröna regeringens och Magdalena Anderssons analys av skuggbudgetarna, även SD:s.

53 Dagens Arena (2017), ”Så orealistisk är SD:s budget”, 2017-10-04.

4. Kvinnor och män inom SD

SD är utan konkurrens det minst jämställda partiet i Sveriges riksdag. Sverigedemokraterna är, och har alltid varit, ett parti bestående av mest män och med en förödande övervikt av manliga väljare. Nästan 70 procent av de som röstade på SD i riksdagsvalet 2014 var män, vilket ändå var en något lägre andel jämfört med tidigare val.^[54] Bara var fjärde medlem i partiet är en kvinna.^[55]

Männen dominerar partiet

Hela partitoppen i SD, så väl partiledaren som gruppledaren i riksdagen, vice gruppledaren och partisekreteraren, är män. Det sitter 19 ordinarie ledamöter i SD:s partistyrelse, och endast sex av dessa är kvinnor.^[56] Riksdagsgruppen uppvisar samma mönster, bara drygt 22 procent av de 49 som valdes in på partiets listor till riksdagen i valet 2014 var kvinnor. Det placerar SD i den absoluta botten vad gäller jämställd representation, inget annat parti kommer ens i närheten.^[57]

Kvinnornas underordnade ställning märks även i att de genomgående får mindre ansvarsfulla uppdrag i partiet och generellt tilldelas sådana uppdrag som ligger i linje med en traditionell kvinnoroll. Kvinnorna i SD har generellt ansvarat för ”de mjuka frågorna”, som socialpolitik och kultur, medan männen på traditionellt vis förfogar över ekonomi, arbetsmarknad och andra mer ”hårda” frågor.

En titt på de kvinnliga SD-ledamöterna våren 2018 visar att tre satt som ordinarie i kulturutskottet, fyra i socialförsäkringsutskottet, två i socialutskottet och slutligen en i trafikutskottet. Några kvinnor är ersättare i utskott med något tyngre profil. Paula Bieler är ersättare i arbetsmarknadsutskottet, Julia Kronlid i utrikesutskottet och EU-nämnden, och i den senare sitter även SD-kvinnornas ordförande Carina Ståhl Herrstedt. Dessa tre får anses vara de mest framträdande kvinnorna i partiet, och de toppar också listan inför riksdagsvalet 2018 tillsammans med partiledaren Jimmie Åkesson och Richard Jomshof, en av partiets mest framträdande manliga profiler sedan många år.

Den utåt sett tämligen okända Cassandra Sundin, född 1991, är suppleant i näringsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet samt utbildningsutskottet, och i det senare återfinns även Christina Östberg som ersättare. Sammantaget blir bilden ändå att det finns en stor manlig dominans som inte bara handlar om antalet kvinnor utan även vilka områden de tillåts ha ett inflytande över.

Det ser inte ut att bli fler kvinnor efter riksdagsvalet 2018, snarare tvärtom. Den vallista med namn som SD presenterat innehåller 60 namn varav bara 18 är kvinnor. Det är inte heller så att kvinnorna på listan fått någon särskilt framträdande placering. De första kvinnorna – Bieler, Kronlid och

54 Det kan jämföras med Socialdemokraterna som fick ganska exakt lika många röster från kvinnor som från män. Moderaterna var annars det parti som lockade flest män, strax under 60 procent av partiets väljare.

55 2013 var 80 procent av medlemmarna män, nu alltså snarare cirka 75 procent. Lindahl, Karl Anders, ”Sverigedemokraterna sämst på jämställdhet bland medlemmarna”, Nyheter24, 2017-11-25.

56 Däremot är fem av sju suppleanter kvinnor.

57 Efter diverse avhopp återstod i april 2018 endast 42 riksdagsledamöter och av dessa är 10 kvinnor, alltså lite knappt var fjärde.

Ståhl Herrstedt – dyker visserligen upp redan på plats 2, 3 och 5. Men sedan är det ganska glest med kvinnor tills längre ner på listan. SD väntas växa och få fler mandat i valet 2018 än tidigare, men de kvinnor som hamnat långt ner riskerar också att bli passerade av de som samlat många personkryss.

SD-kvinnor

SD saknade länge en särskild kvinnoorganisation, men 2007 startade ett löst kvinnoätverk som permanentades efter inträdet i riksdagen 2010. I SD-kvinnor fördjupas den särartsfeminism som partiet står för, och många av de kvinnliga toppnamnen i partiet har passerat här.

Det är ofta kvinnorna i SD som går längst i angreppen på jämställdhetsreformer och som agiterar hårdast mot feminism i alla former. Partiets ledande kvinnor talar ofta om rätten att bejaka könsskillnader, och menar att de som inordnat sig i en snävare mer traditionell kvinnoroll har gjort ett fritt val.

När SD-kvinnor tog form var tonläget högre, för att med tiden tonas ner något. Men i sak har egentligen ingenting hänt om man ser till de åsikter som förs fram. 2008 skrev till exempel tidigare riksdagsledamoten för SD, numera politiska vilden, Anna Hagwall på SD-kvinnors hemsida: "Evolutionens kloka och ändamålsenliga strävan efter en optimal funktion, har gett män och kvinnor olika roller, roller som är rätt och som det inte är meningen att vi skall bryta oss ur."

Hon fick eldunderstöd av Margareta Sandstedt, senare Larsson och riksdagskvinna, som råkar vara Jimmie Åkessons svärmor och som också senare lämnat partiet. Allt var feminismens fel, var hennes bild, och hon använde krigiska termer för att förstärka allvaret: "Sverige behöver en fredstid för att lappa ihop sina krigsskadade efter feministernas skoningslösa härjande, och där man ges tid att sörja de barn, kvinnor och män som dukat under i det svenska könskriget."^[58]

Anna Hagwall mötte mycket kritik i sociala medier när hon hävdade att kvinnor som möter våld i nära relationer mer eller mindre får skylla sig själva, och att det är upp till kvinnor att inte bli förtryckta.^[59]

Den första fråga som SD-kvinnor fokuserade på efter starten var att sänka gränsen för aborter, en gammal fråga i SD:s historia. Ett annat tidigt krav var att avskaffa den internationella kvinnodagen, vilket är en märklig fråga att driva eftersom den är inrättad av FN som ett av mängder av datum för att lyfta olika frågor. Dessutom är den i hög grad frivillig: den som inte vill behöver inte uppmärksamma dagen. Uppenbarligen ser SD blotta förekomsten av något sådant som en särskild dag för att sätta ljuset på kvinnors situation i världen som en ren provokation.

2016 uppmärksammade SD-kvinnorna däremot Internationella mansdagen genom att bara bjuda in manliga talare till ett möte, varav två var Jimmie Åkesson och Mattias Karlsson. SD-kvinnorna hävdade att det var en tillfällighet att mötet hölls just på Internationella mansdagen, men att de när de upptäckte detta valde att ta fasta på det.^[60]

58 Sandstedt, Margareta (2007), "Svenska män är rättslösa", Margareta Sandstedts bloggsida 2007-12-14. För fler äldre citat kring SD-kvinnor och SD:s syn på jämställdhet se Lodenius, Anna-Lena & Wingborg, Mats (1999) *Slaget om svenskheten – att ta debatten med Sverigedemokraterna*, Premiss.

59 Intervjun sändes i P4 Dalarna och lades upp på webben 1 juli 2014.

60 Lindström, Emma J (2016), SD om varför det är få kvinnor i partiet: "Det handlar om kompetens", Nyheter24, 2016-11-19.

Våren 2018 var riksdagskvinnan Carina Ståhl Herrstedt ordförande, och hon är den hittills mest långlivade på posten. Medlemsantalet har enligt organisationens hemsida ökat från 500 till 2 000. Carina Ståhl Herrstedt anser att den höga andelen män i partitoppen beror på att män är mer ”politiskt utbildade” än kvinnor och hon vill inte se några varvade listor med hälften kvinnor, hälften män.

”Det är klart jag hoppas det blir lika många män som kvinnor [på vallis-torna] men det handlar om kompetens.”^[61]

SD-kvinnor vänder sig starkt emot både att det forskas kring skillnader i villkor mellan könen och att det görs aktiv politik för att minska könsklyftorna. SD-kvinnor vill stoppa stöd till genusforskningen och har också, precis som partiet, agerat mot jämställdhetsbonusen i föräldraförsäkringen. Under sin sommarkampanj 2014 hånade SD-kvinnor andra som slåss för jämställdhet och menade att de i själva verket är ute efter att utplåna skillnaderna mellan könen:

”När andra kvinnoförbund endast lyfter så kallade kvinnofrågor väljer SD-kvinnor att lyfta blicken och se till ett mer balanserat samhälle i stort. När andra fokuserar på att räkna hur många män respektive kvinnor som hittas i olika styrelser och på arbetsplatser väljer vi att förbättra arbetsvillkoren i de kvinnodominerade branscher som hamnat efter. När andra diskuterar hur vi bäst uppnår ett könsneutralt samhälle höjer vi rösten för ett samhälle där det som står i fokus är att du välkomnas och respekteras oavsett ditt kön. Vi väljer helt enkelt vardag. Vi vill förbättra situationen för Sveriges kvinnor, och män, på riktigt.”^[62]

Texten väcker många frågor: Vad menar SD-kvinnorna med ett ”balanserat samhälle”? Finns det en motsättning mellan att ha fler kvinnor i olika styrelser och att förbättra arbetsvillkoren i kvinnodominerade branscher? Kan det inte i själva verket vara tvärtom – att fler kvinnor i toppen gör det lättare för vanliga anställda kvinnor att få gehör för sina frågor, och att det tas beslut som gynnar kvinnor på arbetsmarknaden?

SD-kvinnorna har legat lågt kring de sexuella övergrepp som avslöjats inom det egna partiet. Budskapet har varit att de inte känner igen den bilden av partiet. De känner sig ”bestörta”, men mer över mediebilden än av övergreppen. ”Att det finns problem i vårt parti, som i alla partier och arbetsplatser, är såklart inget vi förnekar eller förringar. Men beskrivningen att det är ett större problem – och mer förekommande i vårt parti – delas inte utav oss eller utav våra medlemmar.”^[63]

61 Lindström, Emma J (2016), SD om varför det är få kvinnor i partiet: ”Det handlar om kompetens”, Nyheter24, 2016-11-19.

62 SD-kvinnors Facebook-sida, album med foton och en kort text om sommarkampanjen 2014.

63 Uttalande av Carina Ståhl Herrstedt på SD-kvinnors hemsida 2017-09-28.

5. Bakgrund om antifeminism och välfärd

Tankarna bakom SD:s antifeminism

Antifeminismen i SD kan ses som en del i den konservativa och nationalistiska grundsyn som präglar partiets politik. I början av SD:s historia talades det nästan bara om invandringsfrågan, men steg för steg har ett bredare politiskt program växt fram. Närmare riksdagsinträdet slogs det fast att SD är ”ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn”.^[64] Detta är ett krångligare sätt att säga att SD både är nostalgiskt tillbakablickande och inriktat på att bevara traditioner, men också vill se sociala förbättringar för den egna nationens arbetande befolkning.

Begreppet socialkonservatism har rötter i det sena 1800-talet och var ett försök att modernisera högern inför den tidens utmaningar. Avsikten var att skapa ett välfärdssystem som inte var så radikalt att det skulle ratas av de konservativa partiernas sympatisörer, men ändå innebära så kännbara förbättringar att de skulle dra undan mattan för socialisterna. Den socialkonservativa högern menade att om arbetarklassen får rösta och får det lite bättre kommer samhället bli stabilare med färre konflikter. Samtidigt fanns ett antifackligt drag. Det viktiga var uppslutningen kring nationens intressen och därmed sågs facklig kamp som splittrande och destruktiv.

SD vänder sig kraftfullt mot den andra stora och numera dominerande högerideologin: liberalismen. I begreppet liberalism lägger SD mycket av det som förknippas med det moderna samhället: sekularisering, en uppluckring av gamla normer och värderingar, hög invandring och moderna former av familjekonstellationer. I sin bok *Satis Polito* skriver Jimmie Åkesson: ”Vi vill helt enkelt inte ha det splittrade, segregerade – själlösa – samhälle, som det socialliberala samhället skapat åt oss.” En av de ”moderniteter” som SD vänder sig emot är feminismen, vilken man betraktar som ett hot mot familjen.

I forskarvärlden beskrivs SD ofta som ett radikalt högerpopulistiskt parti. Det betyder att SD ses som en del av en spretig partigrupp med olika rötter, där de flesta inte har en lika tydlig bakgrund i nazistiska och fascistiska rörelser som SD. Populister framställer sig själva som folkets sanna företrädare i kampen mot en maktfullkomlig elit bestående av andra partier och ett ”politiskt korrekt” etablissemang.

Den här typen av partier är i regel värdekonservativa, nationalistiska och auktoritära, och de företräder ofta starkt främlingsfientliga och islamofobiska åsikter. Många av de högerpopulistiska partierna lyfter fram kärnfamiljen som ett ideal och agerar konsekvent mot andra samlevnadsformer, som samkönade äktenskap. De vill också ofta försämra möjligheterna till abort. Samtidigt lyfts i många länder så väl kvinnors som homosexuellas rättigheter fram som något som står i kontrast mot de strikta normer som förekommer i vissa muslimska miljöer. Förekomst av heder-skulturer, barn som gifts bort och könseparerad undervisning används då inte bara som bränsle i diskussioner mot invandring i allmänhet utan även för att mobilisera just kvinnor och vissa minoritetsgrupper i frågan, en argumentation som förekommer även i SD.

64 SD:s egen förklaring av begreppet socialkonservatism redovisas i SD-kuriren nr 116, december 2014: ”På socialkonservativ grund”.

Svenska kärnfamiljer betraktas som samhällets grundval

SD ser familjen som den institution som ska bära vidare samhällets goda värderingar till kommande generationer. När SD talar om familjen avses i regel en traditionell kärnfamilj och inte någon annan form av familjekonstellation. Sådär står det i principprogrammet: "Familjen med sin omhändertagande, kulturförmedlande och fostrande roll är samhällets viktigaste och mest grundläggande gemenskap. Starka och trygga familjer är en nödvändig förutsättning för harmoniska samhällsförhållanden. /.../ Det är Sverigedemokraternas övertygelse att kärnfamiljen är den samlevnadsform som har bäst grundförutsättningar att ge barnen en stabil och trygg uppväxtmiljö."

SD anser att politiken måste stötta familjerna, men inte inkräkta på deras handlingsfrihet. Samhället ska bara ingripa om det finns uppenbara problem, som om föräldrarna uppenbart sviker sina barn eller att familjen faller sönder.

Det står i SD:s politiska program att barn helst ska ha två föräldrar, en mor och en far, och att det är att föredra att det finns biologiska band. Därför vill inte partiet att ensamstående och homosexuella par ska få adoptera eller inseminera.

I valplattformen inför valet 2018, vars formuleringar bitvis är direkt kopierade från principprogrammet från 2011, finns ett litet men betydelsefullt tillägg som kan ses som ett av många tecken på hur SD sakta men säkert försöker att inte stöta bort nya väljare och öppna upp för samarbete med andra partier: "Livet i kärnfamilj passar dock inte alla, vi strävar därför efter att erbjuda fullgod samhällsservice till alla typer av familjer som inkluderar barn."

Många partier med högerpopulistisk inriktning har ett mer eller mindre rasistiskt anstruket synsätt där det framhålls att barn ska födas av den "egna" befolkningen. Värnande om den traditionella kvinnorollen, där kvinnan föder många barn och gärna prioriterar hemmet före karriären, kan då ses som en del i bevarandet av folkstammen. Ett tydligt exempel är det framgångsrika och allt radikalare Alternative für Deutschland som på sina valaffischer inför parlamentsvalet 2017 inte bara hyllade kärnfamiljen, utan även slog fast att nya tyskar ska födas av tyska kvinnor.^[65]

SD har också genom åren ofta hänvisat till det höga barnafödandet i vissa invandrargrupper. Här märks till exempel riksdagsledamoten Kent Ekeröth, tidigare i justitieutskottet, som har skrivit mycket om det han kallar för "muslimsk demografi", med vilket han menar att muslimer avsiktligt skulle skaffa många barn som en strategi för att sprida islam i Sverige.^[66]

Bland SD:s vallöften 2018 märks ett engångsbidrag, på 20 000 kronor, till kvinnor som föder sitt första barn. Pengarna till denna reform ska delvis tas från nerskärningar i flerbarnstillägget. Förslaget presenterades som något som ska förmå unga att inte tveka att föda barn av ekonomiska skäl. Men det kan förstås också ses som ett svar på ett uttalande av Kent Ekeröth om invandrares alltför höga barnafödande.^[67]

65 Amann, Melanie (2017), "Germany for Germans – U.S. Ad Agency Boosts Right-Wing Populist AfD", Der Spiegel, 2017-08-30.

66 Kent Ekeröths syn på islam och våldtäkter har undersökts av bloggen "Inte rasist men": <https://www.interasistmen.se/granskning/kent-ekeroth-muslimer-ar-pedofiler-och-valdtaaktsman/>

67 Swedin, Daniel (2018), "SD:s familjepolitik leder till otrygghet", AB, 2018-03-17. Olsson, Lova (2018) "SD vill ge föräldrar 20 000 för första barnet", Sveriges Radio, 2018-03-16.

”Vi behöver rikta ekonomiska incitament för att få den svenska befolkningen att föda barn – inte spä på ekonomiska incitament för de invandrargrupper som redan idag utnyttjar diverse bidrag.”^[68]

En konservativ och biologiskt grundad människosyn

SD:s politiska överväganden vilar på en människosyn som i hög grad handlar om att bejaka de biologiska skillnaderna mellan könen. Man anser att män och kvinnor är skapade olika och att politiken bör ta hänsyn till, och rentav värna om, detta. I principprogrammet står det: ”Vi är också av den uppfattningen att de manliga och kvinnliga egenskaperna i många fall kompletterar varandra och av bland annat den orsaken anser vi att alla barn bör ha rätt till både en mor och en far i sitt liv.”^[69]

När Paula Bieler tillträdde på posten som partiets jämställdhetspolitiska talesperson 2014 sa hon: ”Jag är fullständigt övertygad om att rent evolutionärt så har kvinnor en större tendens att söka sig till omsorgsbranscher och mer känslomässiga argument. Män är mer rationella och har mer jägarinstinkter.”^[70] SD-riksdagskvinnan och undersköterskan Sara-Lena Bjälkö har sagt att ”män inte ska klassas som värdelösa om de inte vill vara med på barnens förlossning eller vara pappalediga”. Vidare hävdar hon: ”Sedan historiens gryning har människan överlevt tack vare att män och kvinnor behövt varandra. Inte bara för kärleksbehov och fortplantning, utan för att överleva i vardagen. Män har jagat, försvarat och expanderat. Kvinnor har fött barn, tagit hand om männen och barnen och lagat maten. Män har lättare att lösa tekniska och logiska problem, kvinnor har lättare att lära barnen språket och ge sociala förmågor.”^[71]

SD vill bevara de traditionella könsrollerna så långt det är möjligt. I den mån SD alls diskuterar jämställdhet är det för att lyfta fram det som en del av det svenska, en tradition med djupa rötter som kontrasterar mot invandrare, som man menar kommer till Sverige med annorlunda seder. När SD lyfter kvinnofrågor är det nästan alltid kvinnofrid som står i centrum, alltså att skydda snarare än stärka kvinnor. I valmanifestet inför höstens val 2018 skriver man: ”Sverige betraktas ofta som ett av världens mest jämställda länder. Sverige har också en lång tradition av att säkra kvinnors rättigheter med kvinnofridslagstiftning sedan tidig medeltid.”^[72]

Beskrivningarna överensstämmer väl med hur könsskillnaderna brukar beskrivas av liknande nationalistiska konservativa partier i Europa. Ann Towns, statsvetare på Högskolan Väst som forskar på nationalistiska idéer och genusfrågor, har beskrivit hur representanter för sådana partier traditionellt beskriver kvinnor som irrationella och omvårdande och män som fysiskt starkare, rationella och konkurrensdrivna. Män och kvinnor ses alltså som två olika slags varelser som möjligen kompletterar varandra, men som ändå är väsensskilda.^[73]

68 Inte rasist, men... (2013) Även Kent Ekeröth tror att muslimerna tar över världen, 2013-01-03.

69 SD:s senaste principprogram, som antogs 2011 (motsvarar närmast andra partiers partiprogram).

70 Byström, Max: ”SD-profil ska locka kvinnliga väljare”, SvD, 2014-04-23.

71 Amnéus, Anna: ”SD-Kvinnor kopplar våldtäkter till invandringen”, Expo.se, 2012-07-04. Anförande i Almedalen 2012.

72 Valmanifest för valet 2018.

73 Magnusson, Örjan (2013), ”Män och kvinnor i grunden olika för SD”, SVT Nyheter, 2013-04-28.

Jämställdhet – men inte i utfall

Numera talar SD allt oftare om mäns och kvinnors lika värde och rättigheter, men samtidigt betonar partiets företrädare att det handlar om en ”formell jämställdhet”, alltså att det är *förutsättningarna* som ska vara så lika som möjligt. I SD:s värld finns det inget *självändamål* att kvinnor och män också i *praktiken* blir mer jämställda.

I en debatt arrangerad av SD:s ungdomsorganisation Ungsvenskarna i Almedalen 2017 gavs exempel på mäns och kvinnors olika sätt att se på arbetstid. Männen kanske får högre lön för att de är mer framfusiga och ställer sådana krav, meddelade en av debattdeltagarna, och anförde att det kan ses som en konsekvens av djupt nedärvda karaktärsdrag. Kvinnor kanske hellre prioriterar kortare arbetstid, hävdades det. De reella löneskillnaderna mellan könen skulle alltså vara mindre om man räknade bort det som är konsekvenser av olika prioriteringar grundade i mäns och kvinnors olika naturliga förutsättningar.^[74]

SD förnekar ofta att det skulle finnas några direkta strukturella skillnader mellan könen, de skillnader som uppstår i till exempel lönenivåer handlar enligt SD uteslutande om individuella val. I SD:s principprogram kan man läsa följande under rubriken ”Sverigedemokraterna, familjen och jämställdheten”: ”Vår uppfattning är att det är helt upp till individen att välja sin egen väg i livet. Vi förespråkar en formell jämställdhet där varken kvinnor eller män skall särbehandlas på basis av sin könstillhörighet. Om detta sedan skulle visa sig leda till att män och kvinnor inte gör allting på samma sätt, i exakt samma utsträckning, så betraktar vi inte det som problematiskt.”^[75]

För SD är det alltså oproblemiskt att kvinnor tar ut nästan fyra femtedelar av föräldraledigheten och att fler kvinnor arbetar deltid, vilket bidrar till sämre löneutveckling och pension.^[76] Likaså att kvinnor står för en hög andel av det obetalda arbetet i hemmet, att arbetsmarknaden är kraftigt könssegregerad och att kvinnodominerade branscher ofta har lägre lönenivåer.

SD-riksdagsmannen Sven Olof Sällström lade fram en riksdagsmotion med titeln ”En jämställd arbetsmarknad” under förra mandatperioden där han skriver: ”Det finns inga belägg för en lönediskriminering på arbetsmarknaden /.../ Skillnader mellan kvinnors och mäns lön beror på att kvinnor väljer låglöneyrken. Det leder till löneskillnader på arbetsmarknaden samt en överrepresentation av män i bolagsstyrelser, något som dock inte kan förklaras utifrån diskriminering utan de olika livsval som män och kvinnor gör.”^[77]

SD:s riksdagsledamöter Julia Kronlid och Paula Bieler skrev ett debattinlägg i december 2017, där de angrep Socialdemokraterna för att ha en negativ syn på kvinnor som är hemma med sina barn: ”Tyvärr beskriver Socialdemokraterna ofta familjebildning och barn som ett jämställdhetshinder. Alltför ofta hör vi att barn beskrivs som kvinnofällor precis som att det skulle vara ett straff att spendera tid med sina egna barn. Självklart ska båda föräldrarna ges förutsättningar att vara hemma med sina barn och

74 Debatten finns på YouTube: https://youtu.be/ItcWJrRly_s

75 Ur SD:s jämställdhetspolitiska program.

76 Männen tar ut 29 procent av föräldraledigheten. Källa: Lindberg, Andreas (2018) 20 år kvar till jämställd föräldraledighet, DN, 2018-03-07.

77 Riksdagen.se: ”Motion 2012/13: A291”.

uppmuntras att vara det. Det måste dock vara helt upp till familjen att avgöra hur de vill fördela tiden, det kan inte styras genom tvång. Föräldrarna vet bäst sina barns unika behov och hur de bäst får familjelivet att gå ihop, det vet inte vi politiker.”^[78]

I valplattformen för valet 2018 skriver man: ”Andra partier vill detaljstyra hur familjer ska fördela föräldraförsäkringen, hur många män respektive kvinnor som arbetar inom olika branscher eller styr företag. För Sverigedemokraterna handlar jämställdhetspolitik istället om att lösa de problem som slår ojämnt, snarare än att fördela dem jämnt mellan könen. Vi fokuserar på att skapa möjligheter och förbättra livsvillkor, kön ska inte spela någon roll för huruvida ditt problem tas på allvar, ditt val accepteras och din rätt till självbestämmande respekteras.”

Den förtryckta mannen

Det är svårt att hitta exempel på att SD agerar för kvinnors jämställdhet, men desto lättare att hitta exempel på när partiet tagit upp orättvisor som man anser drabbar män. En fråga som lyfts är till exempel att pojkar har sämre skolresultat.^[79] I det barnpolitiska programmet från 2015 aviserar SD också att partiet vill se över varför domstolar så ofta dömer till moderns favör i vårdnadstvister.^[80]

I den tidigare nämnda debatten med Ungsvenskarna i Almedalen 2017 medverkade Linnéa Cortés, Ungsvenskarnas jämställdhetspolitiska talesperson, som hävdade att män inte tillåts framföra de åsikter de vill, blir diskriminerade på grund av kvinnokvotering och lider av minst lika mycket psykisk och fysisk ohälsa, vilket hon menar osynliggörs i debatten och tilldelningen av resurser.^[81]

De var inte första gången som Linnéa Cortés öppet deklarerade sin negativa syn på feminismen. Sådär skrev hon till exempel i en debatt på sajten Nyheter24: ”...jag är stark och säker i min kvinnlighet, jag vet att jag kan själv, även om ni gång på gång försöker tala åt mig, se ner på mig och tala om för mig hur mycket jag behöver er hjälp. Jag kan alldeles utmärkt tala för mig själv, vilket jag gör när jag säger att jag inte är feminist och jag kommer fortsätta ta de kränkta männens strid...”^[82]

Ser verkligheten som den är

Högerpopulistiska partier beskriver ofta nya familjemönster och feminism som verklighetsfrämmande påfund av en politiskt korrekt elit och i strid med folkets vilja. SD anser att total jämställdhet är i grunden orealistiskt och icke önskvärt. Det omöjliggörs av att män och kvinnor är olika – och dessutom anses vilja vara det.

Eller för att citera SD-riksdagsmannen Sven-Olof Sällström, som ställer andra partiers drömvärld mot SD:s i hans ögon mer realistiska förhållningssätt: ”Vi baserar vår jämställdhetspolitik på sunt förnuft och vetenskap.

78 Kronlid, Julia & Bieler, Paula (2017), ”Stoppa tvångskvoteringen i föräldraförsäkringen”, SVT Opinion, 2017-12-29.

79 Se till exempel Riksdagsmotion Jämställdhet 2017/18:3891, Paula Bieler m.fl. (SD).

80 SD (2015), ”Barnslig politik – Sverigedemokratisk politik för världens bästa barndom”.

81 Debatten finns på YouTube: https://youtu.be/ItcWJrRly_s

82 Cortés, Linnéa (2015), Linnéa Cortés, SDU: ”Jag är en ’skön brud’ som tar de kränkta männens strid”, Nyheter24, 2015-01-30.

Vår politik tar sin utgångspunkt i hur män och kvinnor är, inte hur de borde vara”.^[83]

Samma fråga lyftes även av Jimmie Åkesson i hans sommartal i Sölvesborg 2011, där han målade upp ett hot från vänstern och det ”socialliberala etablissemangen” som han menar hotar människors fria val att vilja vara hemma med sina barn. Han ställde på populistiskt vis eliten mot det vanliga sunda folket, som instinktivt uppfattar vad som är rätt och riktigt.

Enligt Åkesson har ”genusvänstern” fått med sig ”liberalerna och resten av det socialliberala etablissemangen i skapandet av nya koder, strukturer och konstruktioner som barn och familjer ska tvingas in i”. Han tycker sig se hur gamla normer bytts mot nya, konstlade, som går emot naturen: ”En stor skillnad är dock att de normer som fanns förut växt fram naturligt ur vårt leverne under hundratals år. /.../Det som sker nu, däremot, är en i högsta grad medveten, politisk strävan och vi måste ställa oss frågan: Vad är egentligen värst? I det ena fallet har vi normer som växt fram baserat på folks vanor. I det andra har vi normer som eliten bestämt åt oss.”

Ett återkommande tema för SD är att bekämpa försöken att individualisera föräldraförsäkringen, och där argumenterar partiet också oftast utifrån att det är vad folket önskar. Politikerna driver krav som få har ställt, enligt SD. Familjerna ska fördela föräldraförsäkringen helt enligt sina egna önskemål, och som nämnts spelar det alltså ingen roll om utfallet blir till nackdel för kvinnor genom exempelvis sämre löneutveckling och karriärmöjligheter.

Kvinnan måste skyddas från invandrare

Kriminalpolitiken har en viktig ställning i SD, eftersom partiet ser den som en möjlighet att visa konsekvenserna av invandringen. I SD:s propaganda framställs kvinnor ofta som värnlösa offer för våld och andra slags brott, i synnerhet om de begås av invandrare. Inför valet 2018 lyfter SD fram våldet i förorter och ökad brottslighet som något som ytterst drabbar kvinnor, barn och äldre.

Detta är givetvis något som samtliga partier är djupt bekymrade över, men SD försöker skapa en bild av att man är det enda partiet som tar frågorna på allvar: ”Vårt land mår inte bra. Kvinnor, barn och äldre tvekar att gå ut ensamma kvällstid samtidigt som brutala inbördeskrig utkämpas mellan rivaliserande förortsgäng. Poliser och deras familjer beskyuts i hemmen och får sina bilar sprängda i attentat medan stödet uppifrån lyser med sin utelucka”, skriver man i årets valplattform.^[84]

Kvinnofrid kopplat till hederskulturer får stort utrymme i SD:s politiska manifest, i synnerhet det våld som kan kopplas till olika former av islam. I samband med internationella kvinnodagen den 8 mars 2018 publicerade SD en bild av Paula Bieler på Facebook med texten: ”I Sverige behandlar vi kvinnor och män lika. Här finns inget utrymme för sharia, hederskultur och könsseparation.”

Islam framställs av partiet som ett hot mot den moderna kvinnan. I andra

83 Riksdagen, motion 2012/13: A291. Samma tanke formuleras såhär i principprogrammet:

”Sverigedemokraterna står för en mer nyanserad och därmed också en mer realistisk människosyn. Vår strävan är att utforma politiken efter hur vi tror att människan är och inte hur vi önskar att hon vore.”

84 SD:s valplattform inför valet 2018.

länder i Europa har högerpopulistiska partier kampanjat med affischer om att valet står mellan burka och bikini. Det ska sägas att diskussionen är i högsta grad relevant, vi ser allt oftare hur konservativa muslimska grupper inskränker kvinnors rättigheter, inte bara i muslimskt dominerade länder utan även i vissa bostadsområden i Sverige. Samtidigt är det anmärkningsvärt att just det parti som bryr sig minst om kvinnors rättigheter är så angeläget att lyfta en jämställdhetsaspekt i sin kritik av andra länder och kulturer.

Vid partiets landsdagar i Norrköping i november 2017 anklagade partiets gruppleddare i riksdagen, Mattias Karlsson, de övriga partierna för att stå bakom en politik där människor blir mördade. Han pekade i synnerhet ut Stefan Löfven som ansvarig för att invandrare ”tackar [för] vår gästfrihet genom att våldta våra döttrar”.^[85] Året innan debatterade Karlsson med Centerpartiets gruppleddare i riksdagen, Anders W Jonsson, i SVT:s Aktuellt. Karlsson gick då hårt åt Alliansen och hävdade att de borgerliga partierna ”släppte in tiotusentals potentiella sexualförbrytare och terrorister som inte hade giltiga ID-handlingar”.^[86]

Sverigedemokraternas vice ordförande i Karlskrona Michael Hess har skrivit på Facebook att ”våldtäkt är djupt rotat i islamsk kultur”, ett uttalande som enligt SD:s tidigare stabschef Linus Bylund, numera riksdagsman, inte gick emot partiets nolltolerans mot rasism. Bylund hävdade i en intervju 2014 att ”det står i Koranen att våldtäkt kan användas mot kvinnor som varit otrogna. Det är en muslimsk straffmetod” och menade att detta var rena fakta och inte rasism. Religionsprofessorn och islamkännaren Jan Hjärpe svarade att det inte står någonting sådant i Koranen.^[87]

Alldeles bortsett från den svepande och fördomsfulla retoriken, är det högst tveksamt om SD har rätt i sak när det gäller brottsutvecklingen. Det är svårt att med säkerhet slå fast att antalet våldtäkter överhuvudtaget ökar. Begreppet våldtäkt har i lagtexterna vidgats så att fler handlingar inkluderas jämfört med tidigare och det finns indikationer på att fler numera vågar anmäla den här typen av brott till polisen. Fortfarande anmäls dock högst vart femte våldtäktsbrott enligt BRÅ (Brottsförebyggande rådet) och bara i vart femte anmält fall finns en misstänkt gärningsperson som går att knyta till brottet.

Brottsstatistiken är dessutom inte uppdelad på personers religion, så det är svårt att veta något bestämt om huruvida gruppen muslimer avviker. Det saknas alltså belägg för att den kraftigt ökade invandringen av personer med muslimsk bakgrund avsatt spår i brottsstatistiken vad gäller just våldtäkter.^[88]

SD vill fylla begrepp som kvinnofrid och kamp mot hedersvåld med sin egen politiska dimension. Att stödja kvinnojourer, skärpa besöksförbudet för misshandlade kvinnor och se till att våldsverkare får kännbara straff är helt klart legitima krav. Men att påstå att problemen kan reduceras till invandrare, och i synnerhet då muslimer, är ohederligt och osant.

85 Öhrn, Linda (2017), ”SD: S och M:s politik har lett till våldtäkter och mord”, Dagens Industri, 2017-11-24.

86 Baas, David (2016), ”SD-toppar hånar offer för våldtäkter”, Expressen, 2016-10-28.

87 Carp, Ossi: ”SD-topp: Våldtäkt är en muslimsk straffmetod”, DN, 2014-01-08.

88 Ewald, Hugo (2017), ”Nej, det här bevisar inte att ’en vit kvinna eller flicka våldtas av muslimer i Europa var 4,8:e sekund”, Viralgranskaren, Metro, 2017-02-27. Larsson, Åsa (2015) ”Här är sanningen bakom statistiken för ’våldtäktslandet’ Sverige”, Viralgranskaren, Metro, 2015-12-08.

Tankarna bakom SD:s välfärdspolitik

Att SD vill vara ett välfärdsparti är ganska nytt, man nämnde i stort sett ingenting om dessa frågor i valrörelsen 2010 som slutade med att SD för första gången kom in i riksdagen med 5,7 procent av rösterna. Jimmie Åkesson medgav 2013 i sitt sommartal i Almedalen 2013 att SD inte uppfattades som särskilt relevant i vanliga människors vardag och att partiet varit ”mindre bra på att adressera de som jobbar i välfärden, de som är själva förutsättningen för att det överhuvudtaget ska bli något av vård, omsorg och utbildning”.

Sedan dess har SD försökt flytta fram sina positioner i välfärdsfrågor. Men det har samtidigt varit uppenbart att partiet knappast bottnar i dem, utan snarare famlar efter ett eget uttryck. De förslag som läggs fram är ofta direkt kopierade från facket, i synnerhet från Kommunal. Det gäller inte bara lån av statistik och undersökningar utan även direkta ställningstaganden och ibland till och med vissa formuleringar.

I valrörelsen 2014 lovade SD att satsa mer på välfärden under den kommande mandatperioden och frågorna fick också ett större utrymme i valpropagandan, bland annat i själva valmanifestet som hade titeln ”Vi väljer välfärd”. Men välfärdsfrågorna kom inte heller nu att synas särskilt mycket i SD:s utspel. Fortfarande var det partiets kärnfråga invandringen som stod i fokus.

SD fick 12,9 procent av rösterna i valet 2014, inget av blocken fick majoritet och SD blev tungan på vågen. SD förklarade då att man skulle fälla varje budget som medförde ökad invandring. SD:s utspel ledde som bekant till den så kallade Decemberöverenskommelsen, DÖ, där övriga partier utom Vänsterpartiet enades om att inte fälla regeringens budget för att undvika att SD kunde utnyttja sin position och tvinga svensk politik i en mer invandringsfientlig riktning. Denna uppgörelse sprack på pappret ganska snart när KD drog sig ur, men har i praktiken bestått.^[89] SD har hittills inte presterat några utspel på välfärdsområdet som varit tillnärmelsevis lika kraftfulla som de som handlat om att minska invandringen.

Vid landsdagarna 2017 presenterade SD ett nytt sjukvårdspolitiskt program, och i valrörelsen 2018 har SD lovat att bli ”sjukvårdspartiet” framför alla andra.^[90] Många av SD:s vård- och välfärdspolitiska förslag är rimliga och inte särskilt kontroversiella. De är dessutom ofta direkt kopierade från facket. Men det viktiga är trots allt om SD menar allvar och verkligen försöker genomföra något av det som utlovas. I denna rapport har vi visat att så inte är fallet.

89 För en analys av turerna kring DÖ hänvisas till: Bjereld, Ulf & Eriksson, Karin & Hinnfors, Jonas (2016) *Förhandla eller dö – Decemberöverenskommelsen och svensk demokrati i förändring*, Atlas.

90 Åkesson, Jimmie & Ramhorn, Per (2017), ”Vårdkrisen är oförsvarbar i välfärdslandet Sverige”, *Expressen*, 2017-11-25.

7. Slutord – ett antifeministiskt parti utan välfärdsolitik

SD:s flirt med kvinnliga väljare gör det viktigare än någonsin att lyfta fram SD:s antifeministiska agenda. SD ifrågasätter både att det skulle finnas strukturella skillnader mellan hur villkoren ser ut för kvinnor och män t.ex. på arbetsmarknaden och att det behövs jämställdhetspolitiska åtgärder för att utjämna dessa orättvisor. SD tycker inte heller att politiken ska försöka påverka familjer att bli mer jämställda.

Några exempel på detta är att SD vill återinföra sambeskattningen, återinföra och utöka vårdnadsbidraget, ta bort ”pappamånaderna” i föräldraförsäkringen och på olika sätt vrida tillbaka klockan till en tid då män och kvinnor var mindre jämställda. Det sker under täckmantel av att det handlar om valfrihet. Så har den konservativa högern ofta motiverat den här typen av åtgärder, och SD är det mest konservativa och antifeministiska av alla svenska partier.

SD kämpar dessutom mot åtgärder som kvotering, pedagogik och forskning med fokus på genus och olika former av jämställdhetsbonusar. Partiets uppfattning är att det finns en naturlig ordning där män och kvinnor har olika förutsättningar och också bör uppmuntras att förbli just olika, snarare än jämlika. Man anser därför att politiken inte ska ingripa och försöka skapa mer jämlika villkor.

Det är viktigt att sprida kännedom om detta till såväl kvinnor som män. Populistiska partier på högerkanten är det sämsta valet för alla som längtar efter lika lön oavsett kön, bättre arbetsvillkor i kvinnligt dominerade sektorer av arbetsmarknaden och mindre könsdiskriminering i samhället som helhet.

Lästips: Böcker och rapporter

Ekerstedt, Malin, red. (2014) "Folk, familj och fosterland – Nationalismens konsekvenser för jämställdhet", Expo och Kvinna till Kvinna.

Jungar, Ann-Cathrine (2018) "The Female Face of the Populist and Far Right: Women and Gender Politics, Representation and Progressive Counter-Strategies, The Case of Sweden", ingår i en antologi om högerpopulism som ges ut av den tyska organisationen Friedrich-Ebert-Stiftung senare under 2018.

LO-rapport (2014) *SD – ett arbetarfientligt och antifackligt parti*, text för Alla kan göra något-projektet.

Lodenius, Anna-Lena (2015) *Vi säger vad du tänker – Högerpopulismen i Europa*, Atlas.

Lodenius, Anna-Lena & Wingborg, Mats (2009) *Slaget om svenskheten – att ta debatten med Sverigedemokraterna*, Premiss.

Norocel, Christian (2013) "Konstruktionen av högerradikala populistiska maskuliniteter i Sverige: En feministisk analys", ur "Det vita fältet II", Samtida forskning om högerextremism, specialnummer av Arkiv, tidskrift för samhällsanalys, 2013:2.

Stilling, Maja (2018) *Arbetarparti eller arbetarfiende, en granskning av Sverigedemokraternas arbetsmarknadspolitik*, Tiden, 2018:2.

Westling, Nils (2014) *Stödpartiet – en analys av hur Sverigedemokraterna röstat i riksdagen*, Tiden rapport, 2014:1.

Wingborg, Mats (2017) *En nation, en form av familj och en form av sexualitet – SD och andra högerradikala rörelses familje- och sexualpolitik*, RFSU.

